

Lietuvos finansai 2015-2016 m.: euro įtaka šalies ūkiui

Gitanas Nausėda
SEB banko prezidento patarėjas
2016 m. balandžio 15 d.

Euro zonos šalių augimas dėl euro įvedimo tapo spartesnis, tačiau išliko nevienodas

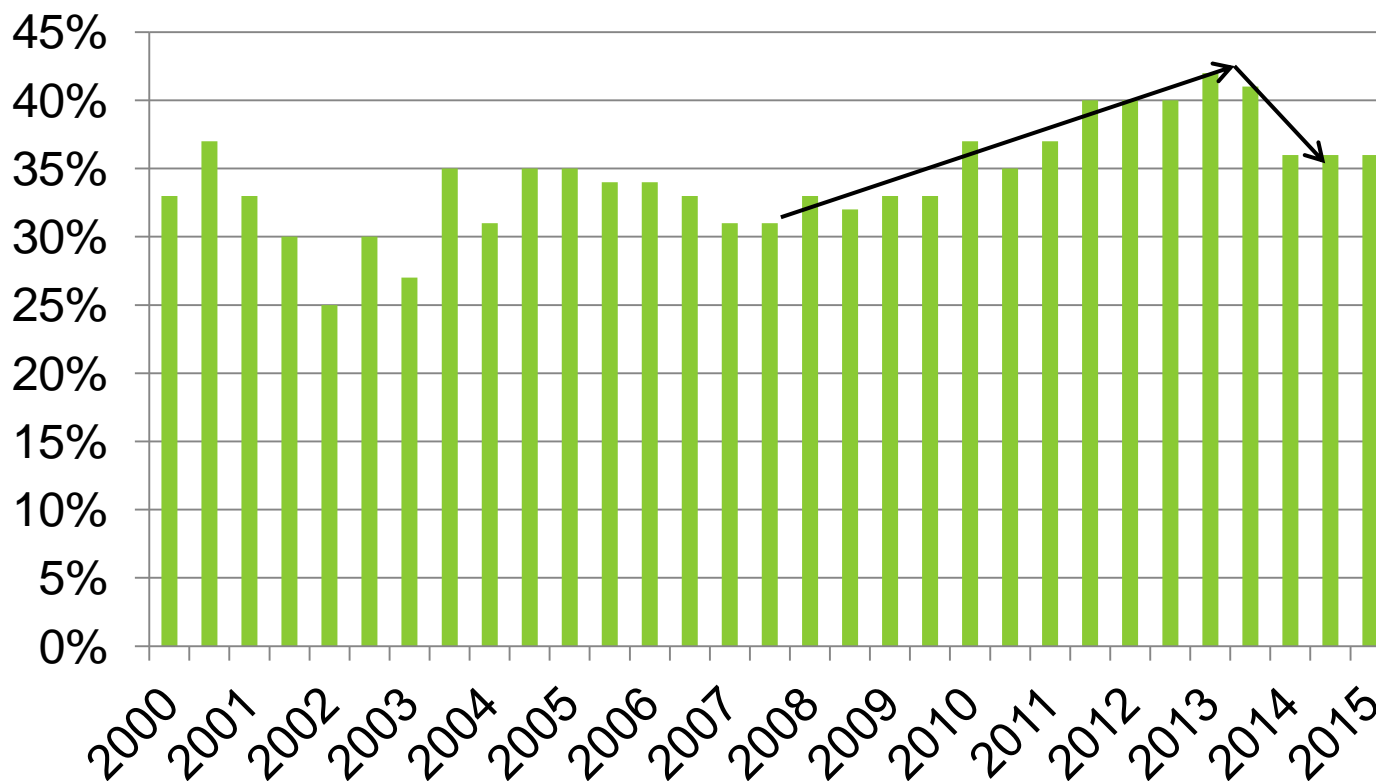
- Skaičiuojama, kad pirmosiose euro zonos narėse Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas kilstelėjo BVP maždaug 2 proc. – dėl suaktyvėjusios užsienio prekybos ir padidėjusių investicijų
- Pastebima, kad didesnės naudos pirmosiose eurą įvedusiose šalyse gavo didžiosios šalys – Vokietija, Prancūzija, Italija, Belgija ir Nyderlandai
- Ištyrus 1970–2009 m. laikotarpio euro zonos verslo ciklo rodiklius, nenustatyta, jog euro įvedimas būtų paskatinęs euro zonos šalių verslo ciklo konvergenciją,

Šaltinis: R. Barrell et al., 2008. *The impact of EMU on growth and employment*.

D. Giannone, M. Lenza, L. Reichlin, 2009. *Business cycles in the euro area*.

Euro zonos krizė buvo sumažinusi palankumą bendrajai ES valiutai, bet 2014-2015 m. jis stabilizavosi

Nepritarančiųjų EPS ir euro kaip vieningos valiutos idėjai santykis (proc. ES gyventojų)

Šaltinis: Eurobarometer.

Lietuva ir valiutų valdyba: svarbiausios datos

1994 04 01 Lietuva įvedė valiutų valdybos režimą ir susiejo lito kursą su JAV dolerio santykiu 4:1

2002 02 02 Lietuva persiejo lito kursą prie euro santykiu 3,4528:1, išlaikydama valiutų valdybos režimą

2004 06 28 Lietuva įstojo į Valiutos kurso mechanizmą II (VKM II) ir, pagal ES sutartį, privalo anksčiau ar vėliau tapti euro zonos nare

2014 07 23 Europos Sąjungos Taryba patvirtino kvietimą Lietuvai tapti euro zonos nare

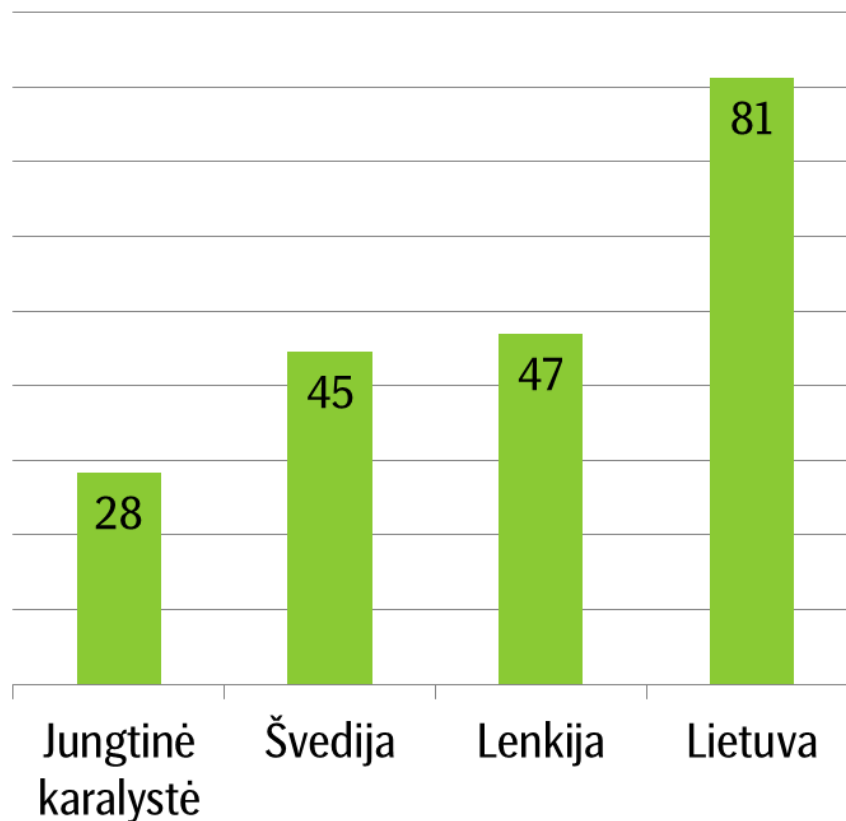
2015 01 01 Lietuva tapo euro zonos nare

Kodėl Lietuva „skubėjo“ įvesti eurą labiau negu Švedija, Lenkija ar Jungtinė Karalystė?

- Lietuvos ekonomika yra maža ir labai atvira
- Lito kursas daugiau negu 12 metų buvo visiškai fiksuotas euro atžvilgiu
- 68 proc. paskolų buvo paimtos eurai (pvz., Lenkijoje – 10 proc.)
- Lietuva neturėjo savarankiškos pinigų politikos ir todėl negalėjo jos prarasti

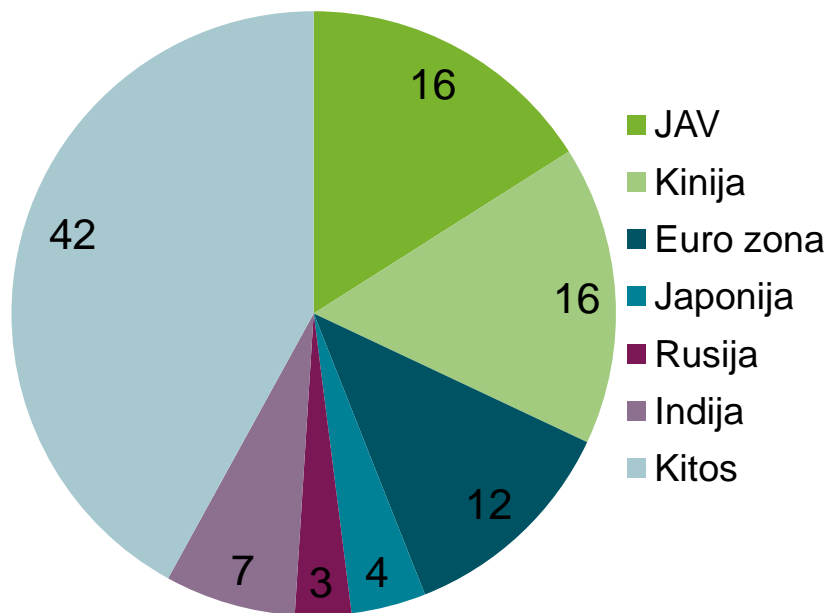
Šaltinis: ECB, Eurostat.

Prekių ir paslaugų eksportas, 2014 m. (proc. BVP)

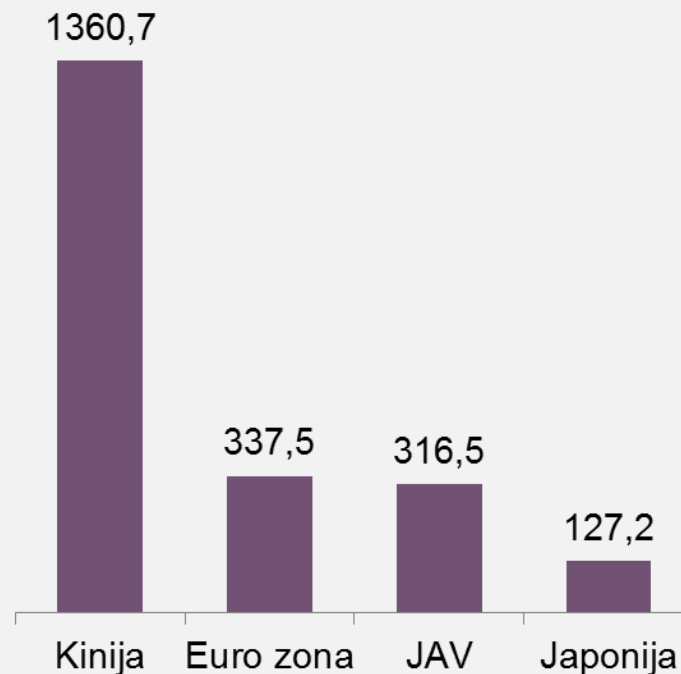

Kur pateko įstudama į euro zoną Lietuva?

Į trečią pagal dydį ekonomiką (pagal PGS)

338 mln. vartotojų rinką

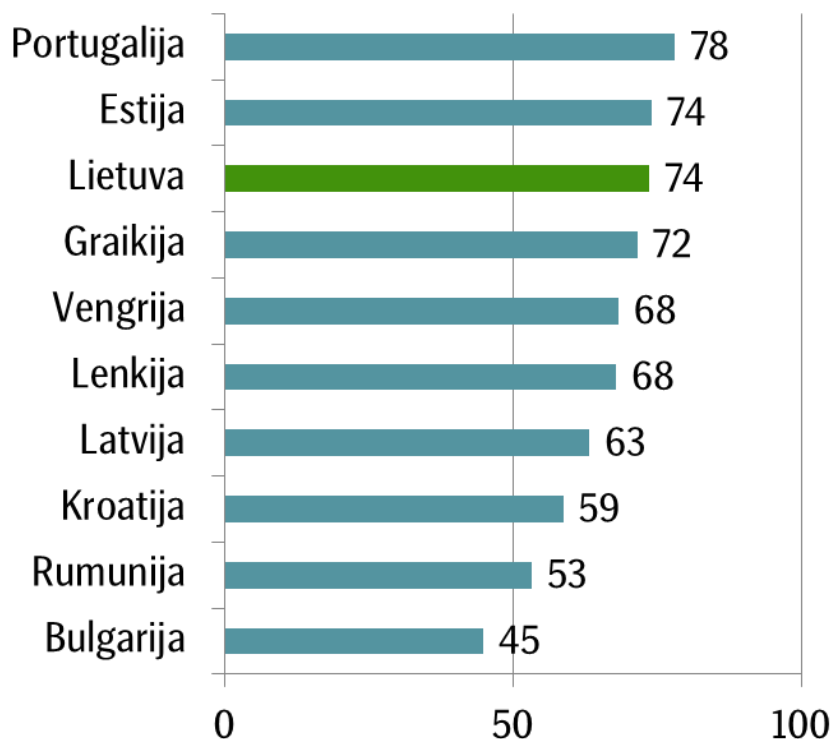

Šaltinis ECB.

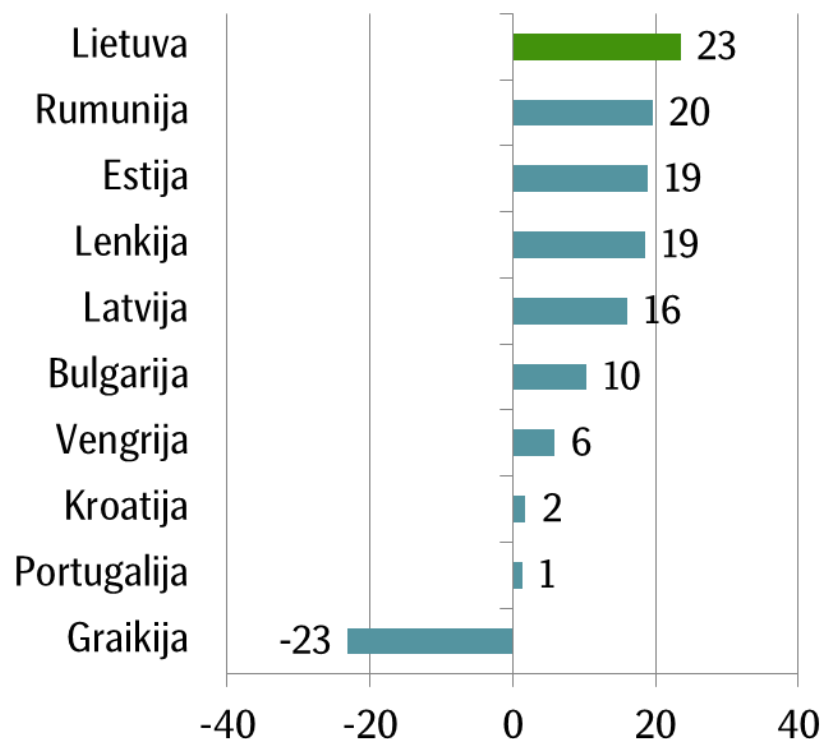
Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Lietuva yra viena neturtingesnių euro zonoje, tačiau priskirtina prie sparčiai augančių

BVP vienam gyventojai 2014 m. pagal perkamąją galią (ES28=100)

Šalies ir ES28 BVP vienam gyventojui santykio pokytis nuo 2004 m. iki 2014 m. (proc. punkto)

Šaltinis: Eurostat, SEB banko skaičiavimai.

Įstojusi į euro zoną 2015 m., Lietuva tapo kritine nare, kuri lėmė ECB balsavimo mechanizmo pokyčius

- Dar 2014 m. 6 valdybos nariai ir 18 (įskaitant Latviją) centrinių bankų vadovų balsavo pagal principą „vienas žmogus – vienas balsas“
- Įstojus į euro zoną Lietuvai, valdančioji ECB taryba sumažėjo iki balsuojančio 21 nario – 6 valdybos narių ir 15 centrinių bankų vadovų
- Po Lietuvos įstojimo, euro zonos šalys suskirstytos į dvi grupes:
 - Vokietija, Prancūzija, Italija, Ispanija ir Nyderlandai deleguoja 4 narius (80 proc. atstovavimas)
 - Likusios 14 valstybių deleguoja 11 narių (78,5 proc. atstovavimas)

Didžiausia žmonių baimė buvo susijusi su pragyvenimo brangimu

„Sprinter tyrimai“ su delfi.lt atliktos apklausos 2013 m. lapkričio mėn. atliktos apklausos rezultatai

Kas, Jūsų nuomone, pasikeis jei Lietuva įsives eurą? (proc.)

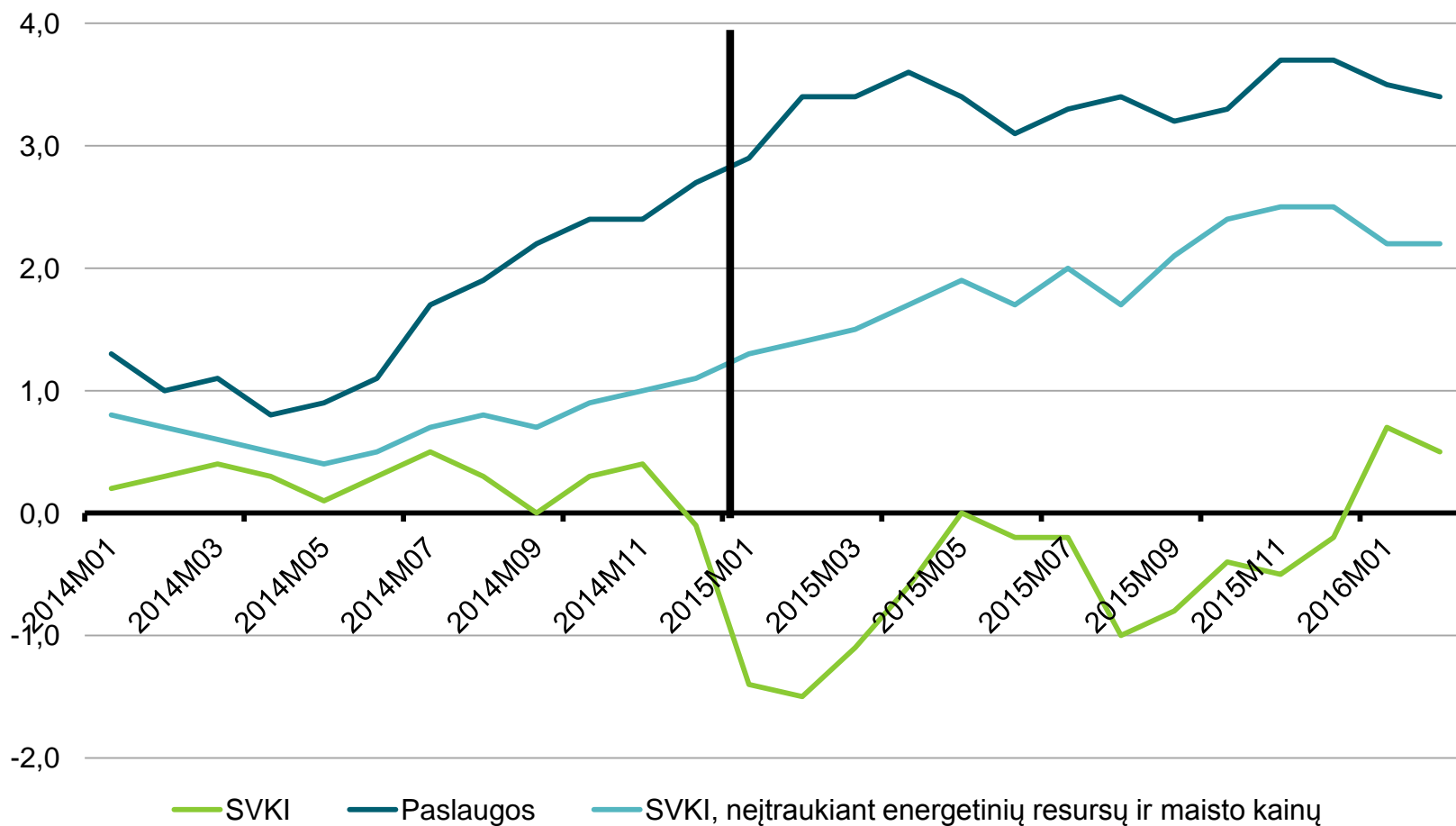

Pabrangs pragyvenimas	59,3
Bus patogiau keliauti, nes nereikės keisti pinigų	25,6
Padidės emigracija iš Lietuvos	21,6
Palengvės bankų paskolų išdavimas	9,8
Padaugės investuotojų ir darbo vietų	9,6
Padidės emigracija į Lietuvą	6,5
Padidės atlyginimai	6,2

Pirmieji metai su euru buvo defliacijos metai, nors 99 proc. žmonių to niekada nepripažintų

Metiniai kainų pagal SVKI pokyčiai (proc.)

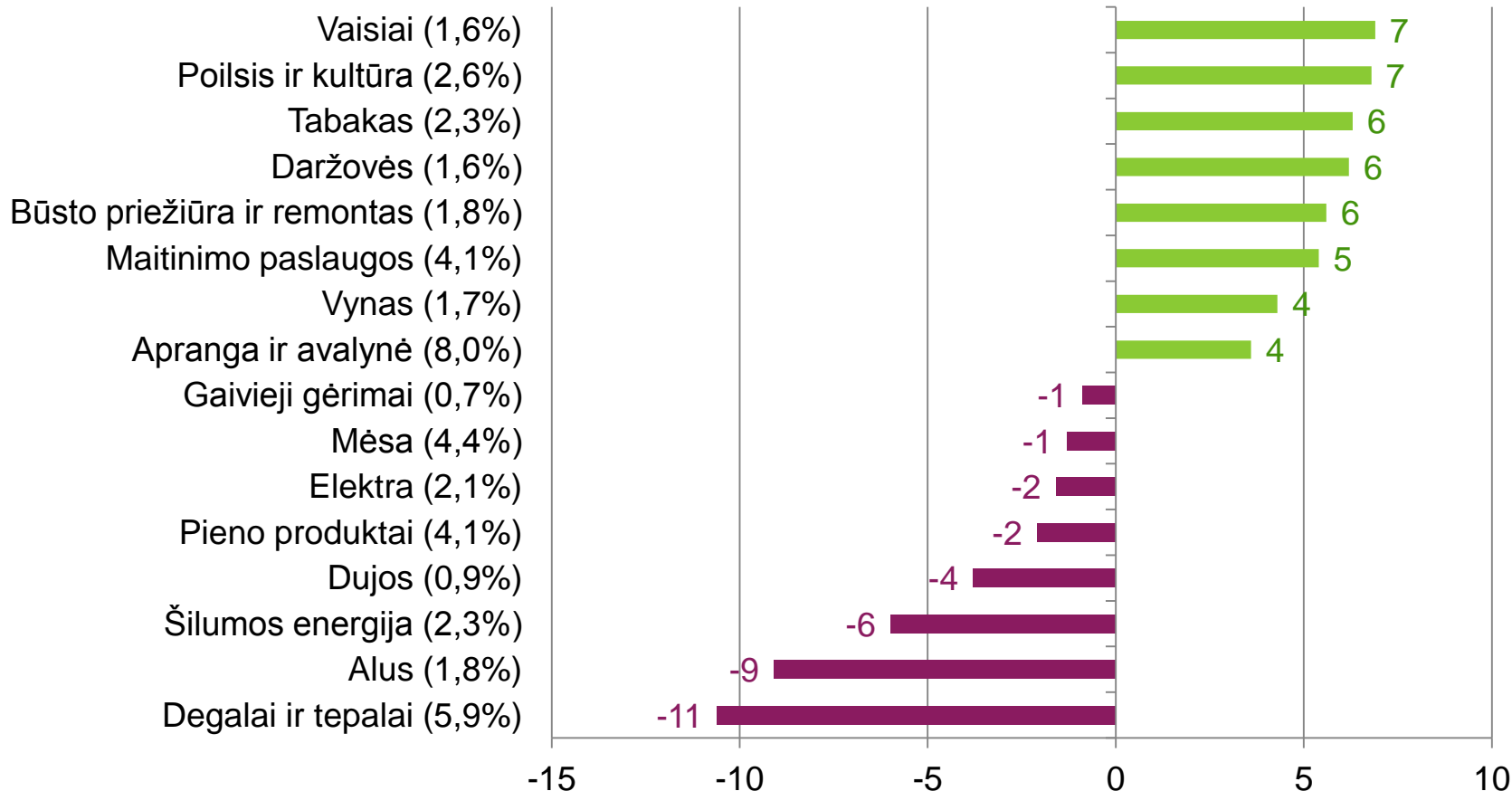

Šaltinis Eurostatas.

Infliacija sumažėjo dėl su euro nieko bendro neturinčių priežasčių, tačiau tai padėjo sušvelninti socialinę įtampą

Vartojimo išlaidų lyginamieji svoriai

Metinis kainų pokytis, 2016 m. vasaris (proc.)

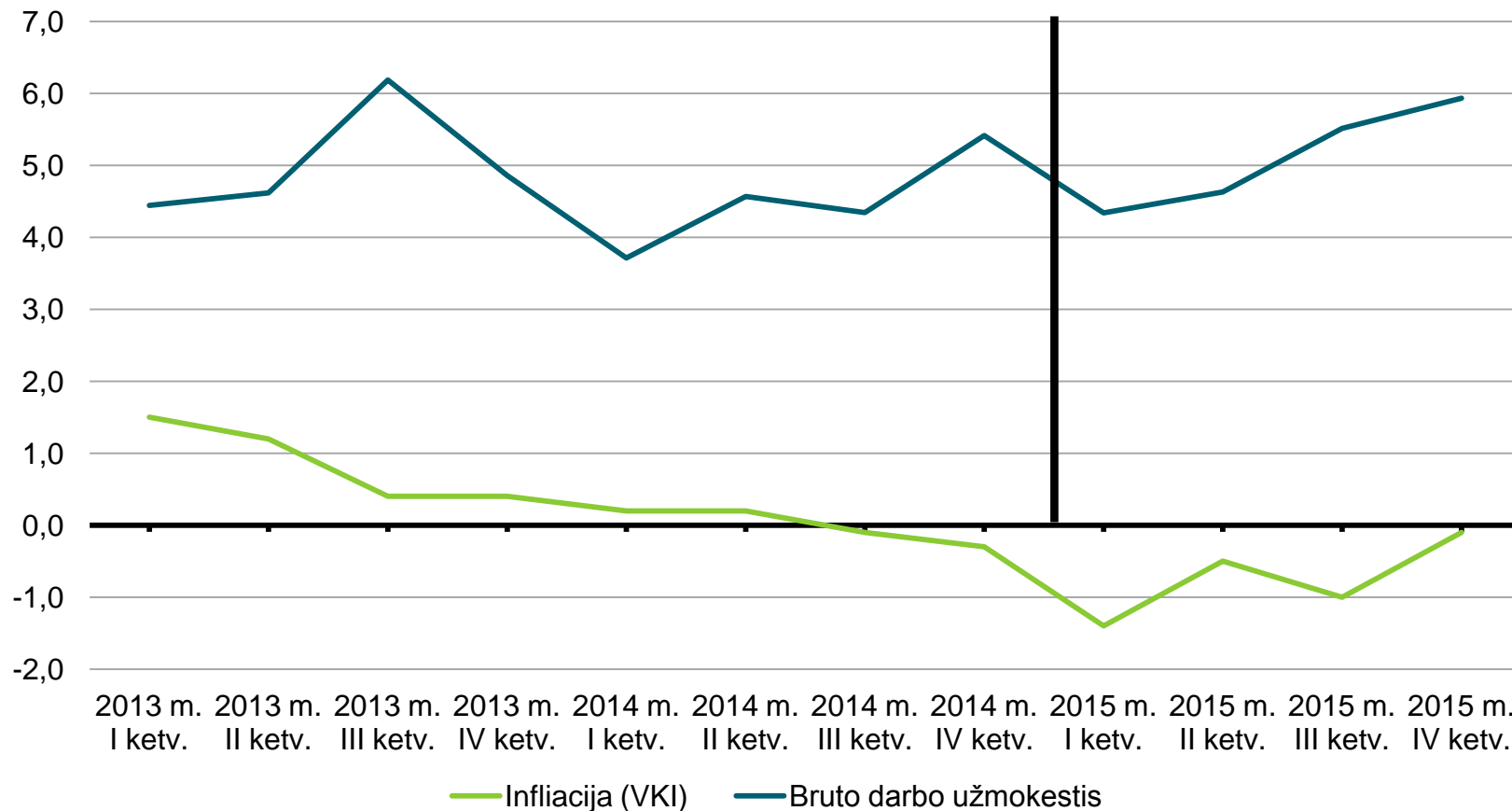

Šaltinis: Statistikos departamentas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šio pristatymo medžiagą ar jos dalį, nuoroda į SEB banką būtina.

Vidutinis darbo užmokestis augo gerokai sparčiau nei kainos

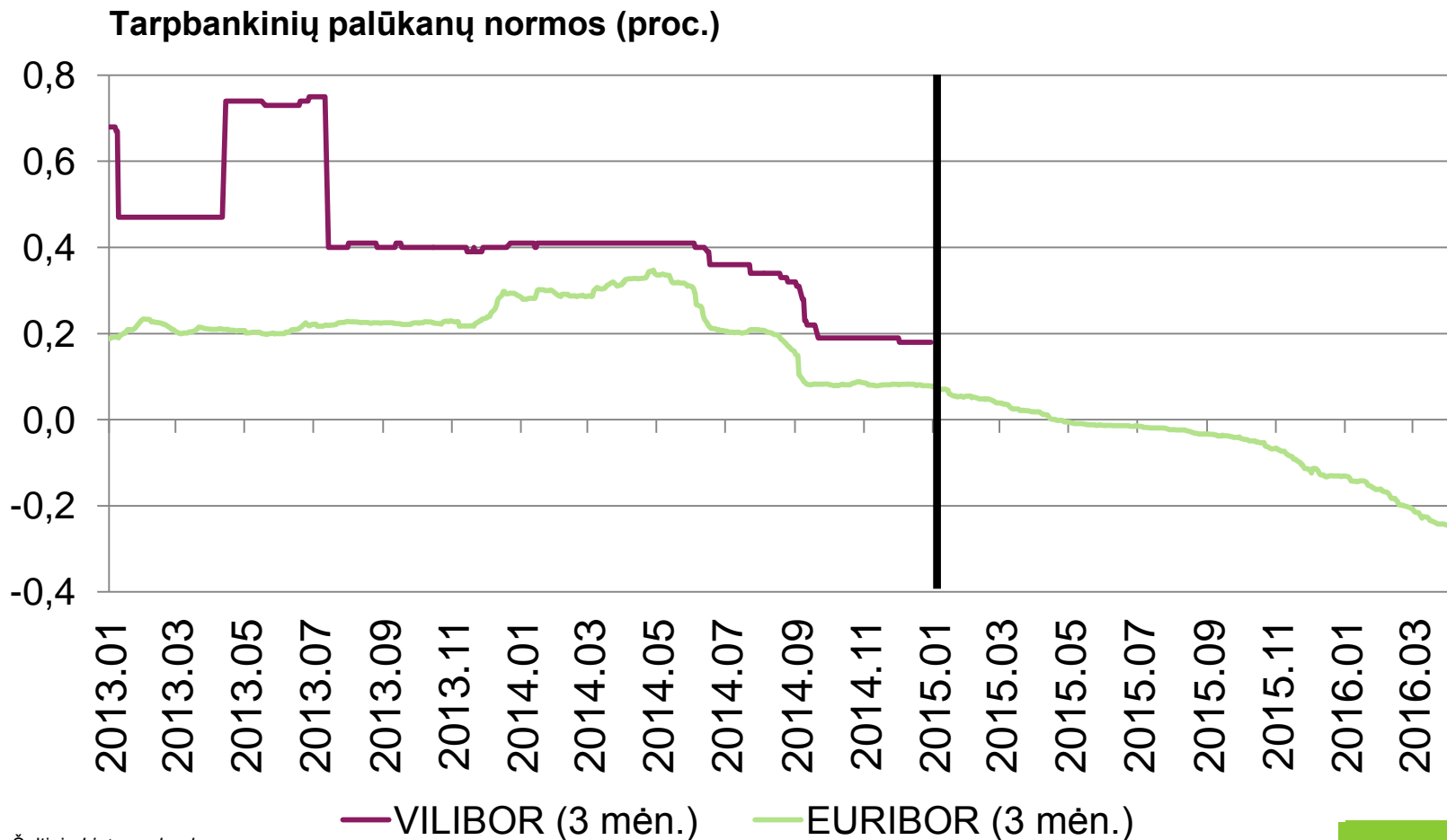
Metinis vartotojų kainų indekso bei bruto darbo užmokesčio pokytis (proc.)

Šaltinis *Statistikos departamentas*

Euro įvedimas panaikino tarp VILIBOR ir EURIBOR buvusį palūkanų skirtumą

Lietuva pajuto ECB skatinamosios pinigų politikos įtaką

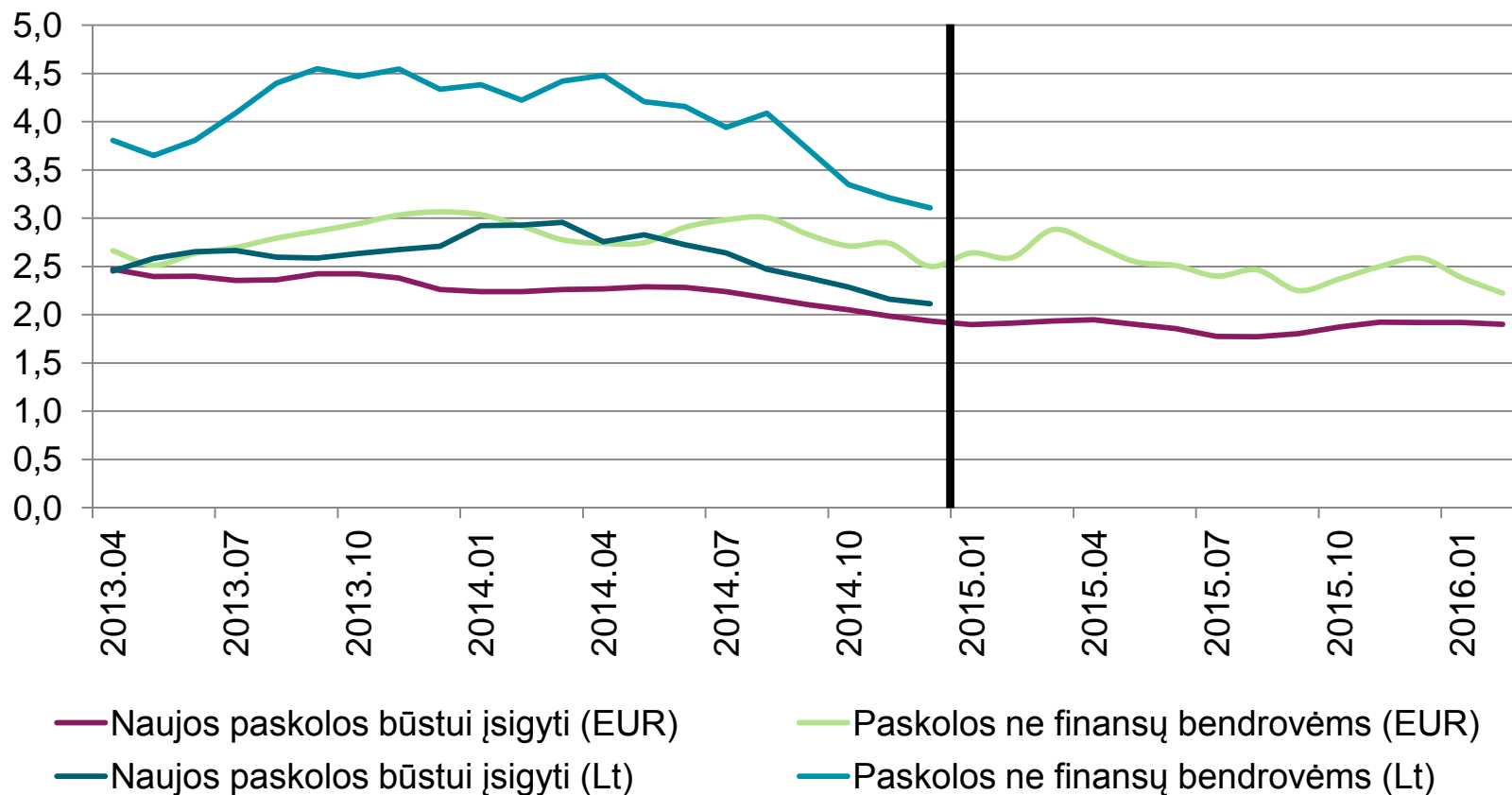

Šaltinis Lietuvos bankas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Paskolų palūkanų normų kritimą ypač pajuto įmonės

Vidutinė naujų paskolų palūkanų norma (proc.)

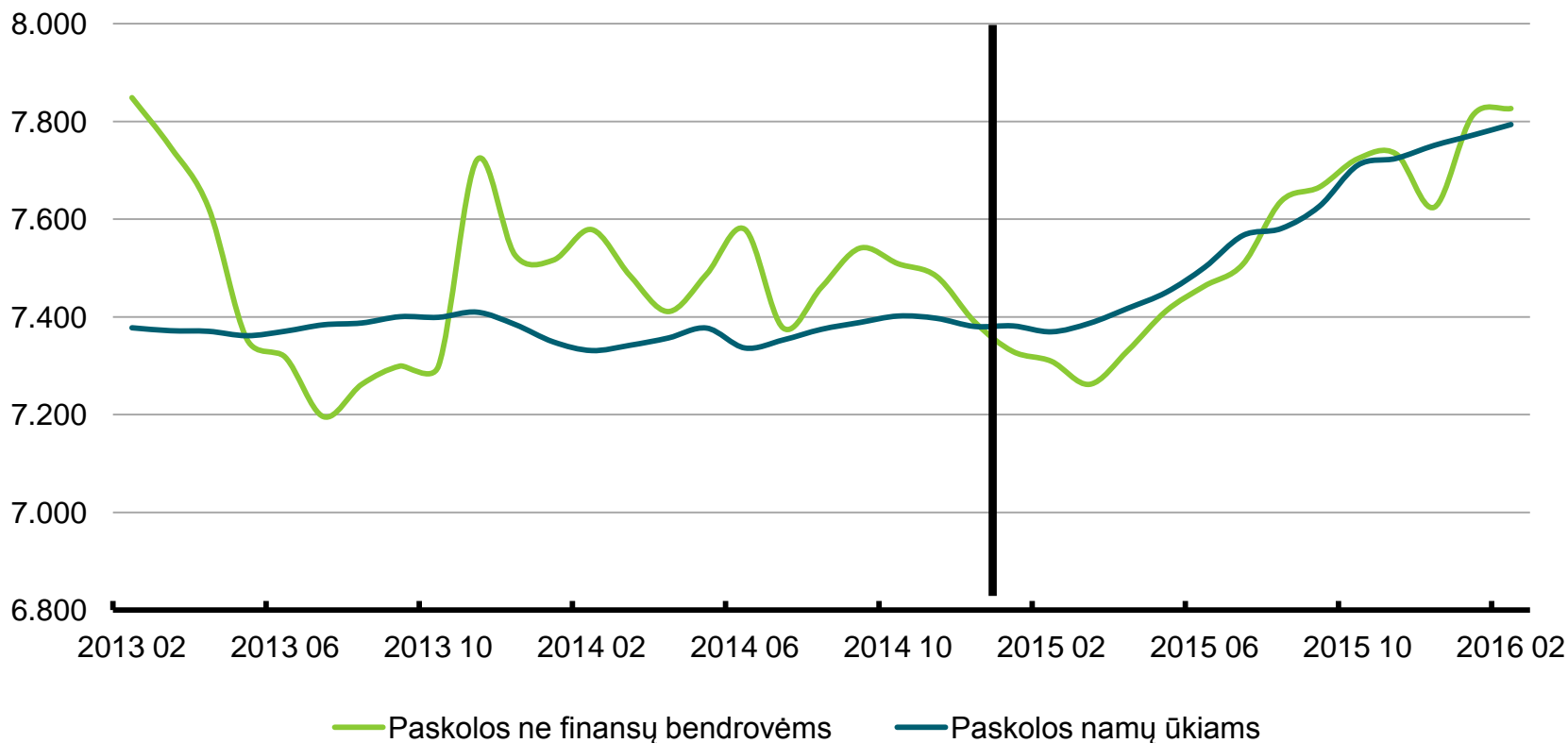

Šaltinis Lietuvos bankas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Paskolų portfelio augimas šoktelėjo po euro įsivedimo ir ECB pradėjus išplėstinę turto pirkimo programą

Paskolų portfelis namų ūkiams ir ne finansų bendrovėms (EUR)

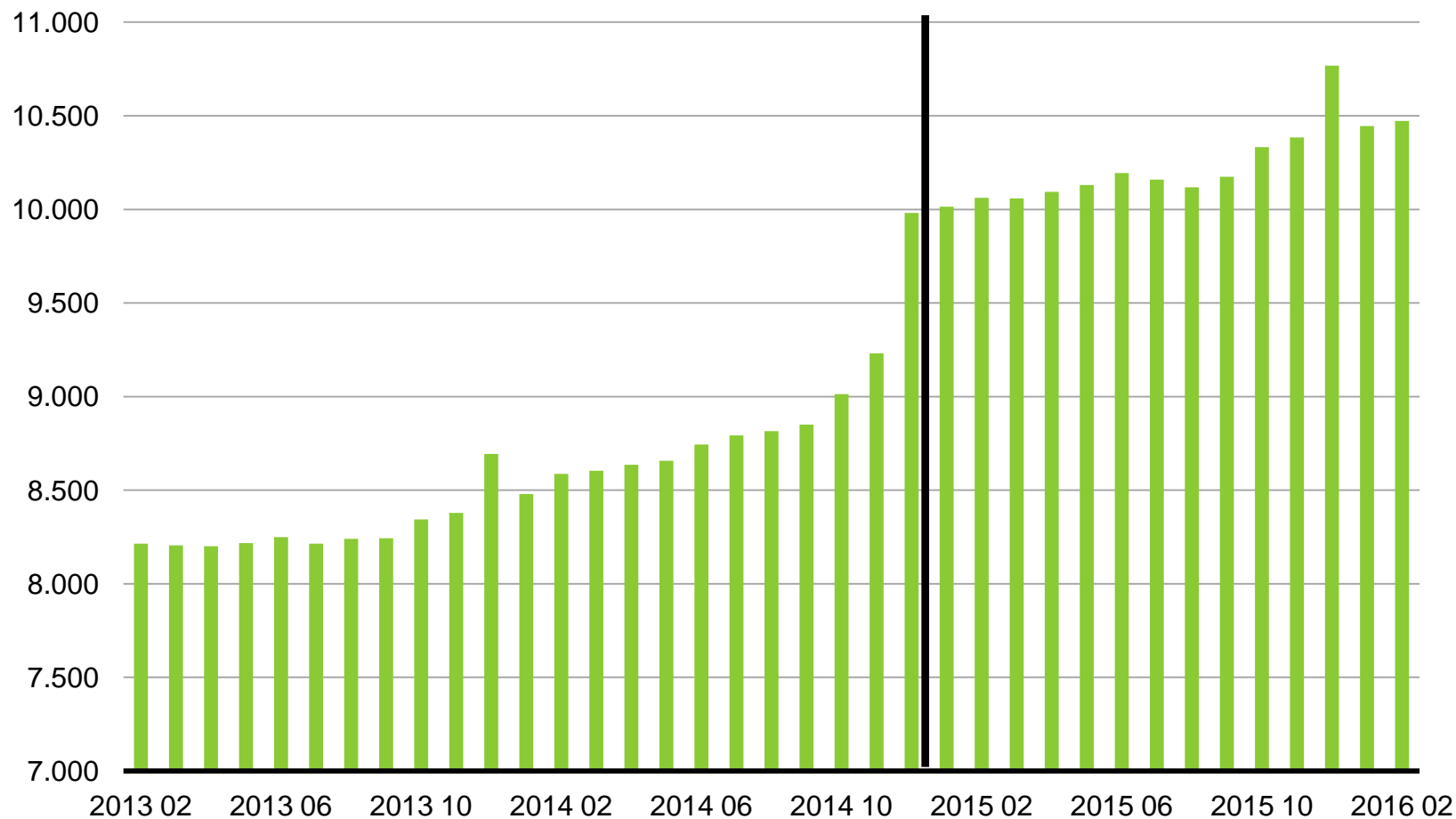

Šaltinis Lietuvos bankas.

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Euro įvedimas padėjo sumažinti grynų pinigų kiekį ir atitinkamai padidino negrynųjų pinigų populiarumą

Namų ūkių indėliai (mln. EUR)

Šaltinis Lietuvos bankas.

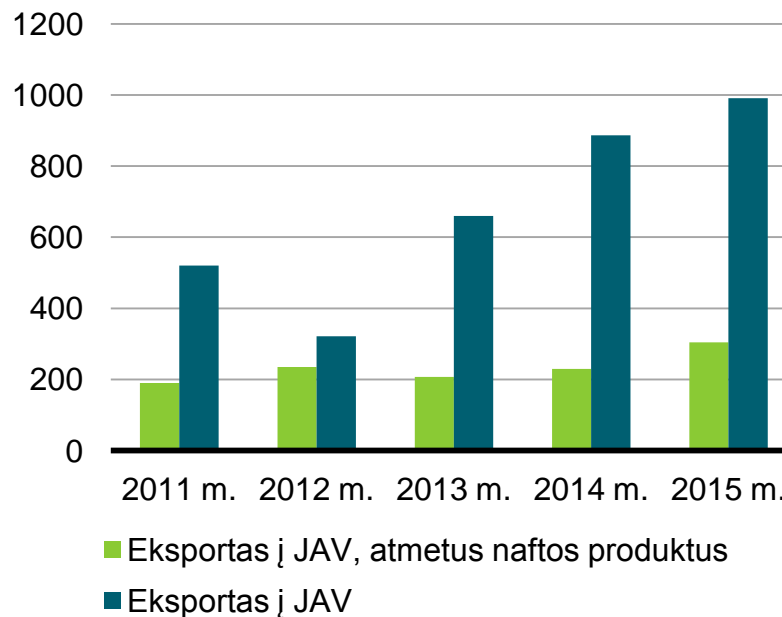
Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Po euro įvedimo sustiprėjęs JAV doleris turėjo teigiamos įtakos Lietuvos eksportui į dolerio zonos šalis, ypač JAV

JAV dolerio ir euro kursas

Lietuviškos kilmės prekių eksportas į JAV (mln. EUR)

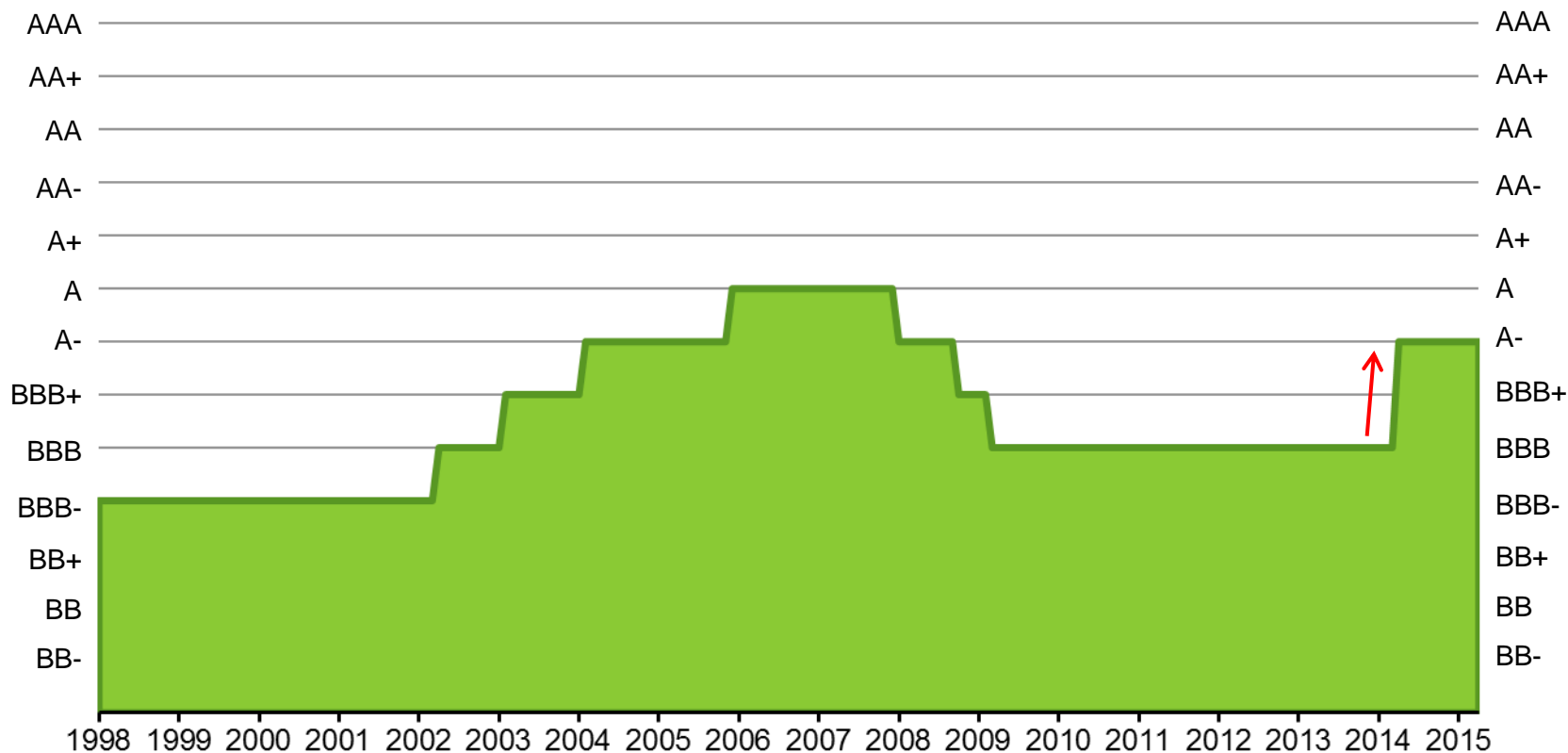

Šaltinis *Macrobond, Statistikos departamentas.*

Skelbiant, dauginant ar platinant bet kokią šios prezentacijos informaciją, nuoroda į SEB banką būtina.

Patvirtinus apie Lietuvos priėmimą į euro zoną, iškart pagerinti Lietuvos kredito reitingai

S&P ilgalaikio skolinimosi kredito reitingas

Šaltinis *Standard&Poor's*.

Euro įvedimas pigino skolinimąsi tiek prieš euro įvedimo faktą, tiek ir po jo

Lietuva tarptautinėse kapitalo rinkose pasiskolino pigiausiai per visą šalies istoriją

Titulinis ▶ Naujienos ▶ Lietuva tarptautinėse kapitalo rinkose pasiskolino pigiausiai per visą šalies istoriją

2014 10 22

Vilnius, spalio 22 d. Šiandien Lietuva tarptautinėse kapitalo rinkose dvylikai metų pasiskolino 1 mlrd. eurų už kuriuos mokės 2,125 proc. metinių palūkanų – mažiausiai už euroobligacijų emisiją per visą šalies skolinimosi istoriją.

Istorinės Lietuvos euroobligacijos – didžiausios, pigiausios, ilgiausios trukmės

Titulinis ▶ Naujienos ▶ Istorinės Lietuvos euroobligacijos – didžiausios, pigiausios, ilgiausios trukmės

Spausdinti

2015 10 16

- **Žemiausia skolinimosi kaina** šalies istorijoje – už 10 metų trukmės euroobligacijų emisiją bus mokamos 1,25 proc. metinės palūkanos.
- Lietuva **10-čiai metų pasiskolino pigiau** už Lenkiją, Slovėniją, Ispaniją, Italiją ir Latviją. Pavyzdžiui, pastarosios 10 metų trukmės euroobligacijų pelningumas sudarė 1,449 proc. (metinė palūkanų norma – 1,375 proc.). Atitinkamos trukmės Lietuvos euroobligacijų metinė palūkanų norma – 1,25 proc., pelningumas – 1,366 proc.
- **20 metų** trukmės euroobligacijų **metinė palūkanų norma** (2,125 proc.) yra tokia pati, kaip praėjusių metų spalį išplatintos **12 metų** trukmės emisijos – tai reiškia, kad Lietuva pasiskolino 8 metams ilgiau be papildomų sąnaudų.

Verslo ir namų ūkių nauda

- Bankai dėl euro įvedimo 2015 m. neteko apie 20 mln. EUR komisinių pajamų iš pavedimų eurais ir dėl valiutos keitimo – tiek sutaupė jų klientai
- Anot Lietuvos banko, per 2015 m. dėl euro įvedimo verslas ir namų ūkiai tiesiogiai sutaupė bent 40 mln. eurų palūkanų

Stojimo į ECB kaina – nemenka, tačiau ji yra ne tik išlaidos, bet ir investicija

Ne išlaidos, o
investicija

- Įnašas į Europos stabilumo mechanizmą – 327 mln. EUR per penkerius metus (po 65,4 mln. EUR per metus)
- Vienkartinis įnašas į ECB kapitalą – 44,7 mln. EUR

• Vienkartinės euro įvedimo išlaidos

- grynujų pinigų pakeitimo sąnaudos
- dalis šių išlaidų teks kaip užsakymai Lietuvos įmonėms ar bus finansuojama iš ES lėšų
- dalis pasirengimo darbų sutaps su įprastiniais darbais

Ačiū už dėmesį!